

ВРХОВНИ СУД
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
Број: 118-0-Рев-08-000 805
Бања Лука, 27.11.2009. године

Врховни суд Републике Српске у вијећу састављеном од судија Петра Бајића, као предсједника вијећа, Драгослава Лукића и Јанка Нинића, као чланова вијећа, у правној ствари тужиоца А. Б., сина Х., Г., кога заступају адвокати Заједничке адвокатске канцеларије М. К. и М. К. и М. Ђ., Г., Улица ... број ..., против тужене РС-Министарства за ... Б. Л., коју заступа Правобранилаштво РС, Сједиште замјеника Б. Л., а Правобраниоца РС мр. Стефана Тодоровића заступа његов помоћник Драгана Давидовић Вилић, ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама парничних странака против пресуде Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-07-001 254 од 28.1.2008. године, у сједници вијећа одржаној 27.11.2009. године, донио је

ПРЕСУДУ

Ревизије се одбијају.

Образложење

Првостепеном пресудом Основног суда у Градишци број 072-0-П-06-000 508 од 30.3.2007. године обавезана је тужена РС-Министарство за ... Б. Л. (у даљем тексту: тужена) да исплати тужиоцу А. Б. сину Х. (у даљем тексту: тужилац) износ од 19.800,00 КМ на име накнаде штете, са законском затезном каматом од 30. марта 2007. године до исплате, те да му накнади парничне трошкове у износу од 5.070,00 КМ све у року од 30 дана под пријетњом извршења (став 1. изреке); с вишком тужбеног захтјева и захтјева за накнаду парничних трошкова, тужилац је одбијен (став 2.).

Другостепеном пресудом Окружног суда у Бањој Луци број 011-0-Гж-07-001 254 од 28.1.2008. године жалба тужене је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена у побијаном, досуђујућем дијелу, тако што је тужена обавезана да исплати тужиоцу на име изгубљене закупнине за период од 1. новембра 1999. године до 22. маја 2002. године износ од 9.600,00 КМ умјесто досуђеног износа од 19.800,00 КМ, све у року од 30 дана под пријетњом извршења (став 1. изреке); жалба тужене је уважена, одлука о трошковима парничног поступка садржана у изреци првостепене пресуде је укинута и одлучено да се предмет у том дијелу врати првостепеном суду на поновни поступак (став 2.); жалба тужиоца је дјелимично уважена и првостепена пресуда преиначена у побијаном, одбијајућем дијелу, тако што је тужена обавезана да тужиоцу исплати законске затезне камате на износ од 6.600,00 КМ од 22. маја 2002. године умјесто досуђене законске затезне камате од 30. марта 2007.

године као дана пресуђења, све у року од 30 дана под пријетњом извршења (став 3.).

Обје парничне странке изјавиле су ревизију против другостепене пресуде.

У ревизији поднесеној због повреде одредаба парничног поступка из члана 209. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 и 49/09, у даљем тексту: ЗПП) и погрешне примјене материјалног права тужилац је предложио да се побијана пресуда укине и предмет врати другостепеном суду на поновно суђење „и то другом Вијећу истог суда“.

Тужена је изјавила ревизију због повреде одредаба парничног поступка и погрешне примјене материјалног права с приједлогом да се обје нижестепене пресуде укину или преиначе тако што би тужбени захтјев тужиоца био одбијен као неоснован.

Одговори на ревизије нису поднесени.

Тужбом се тражи накнада штете настале неовлашћеним смјештајем избјеглица и расељених лица у тужиочеву кућу у вријеме његове одсутности од 1. новембра 1999. године до 22. маја 2002. године.

Тужилац је, према утврђеном чињеничном стању, власник куће у Г., у ... улици број ..., изграђеној на земљишту уписаном у П.Л. бр. 81 К.О. Г.-Г. Уговором од 15. августа 1998. године кућу је издао у закуп б. снагама које су саставни дио Снага за Стабилизацију (СФОР-а), с тим да се под појмом закупци подразумијевају Државни Секретар за Одбрану Владе Њеног Б. Величанства или овлашћени представник Командант Б. снага. Уговор је закључен за период од 15. августа 1998. године до 20. јуна 1999. године, с тим да ће по истеку тог периода „закупац... имати право да продужи Уговор за наредних дванаест мјесеци под постојећим терминима и условима и према постојећим уговорним цијенама“. Уговорена мјесечна закупнина износила је 1.800,00 ДЕМ. Тужилац је 19. децембра 1988. године напустио Г. и са супругом отпутовао у Д. На дан 25. марта 1999. године одржане су пред породичном кућом тужиоца демонстрације поводом напада снага НАТО-а на СРЈ. Послије тог инцидента, а прије истека уговора о закупу, Б. снаге из састава СФОР-а напустиле су тужиочеву кућу, па је тиме уговор о закупу фактички раскинут. Рјешењем од 19.10.1990. године број 05-050-11-сл. Министарство за ... РС - Одсјек Г. додијелило је на привремено коришћење стан у кући тужиоца Н. Ђ. из С. Г. и члановима његове породице (супрузи Р. кћерки Ј., сину З. „до дана намјераваног повратка власника стана“). Према допису Министарства за ... РС, Одсјек Г. број 05/1-237 од 17.10.2002. године Н. Ђ. је користио стан у кући тужиоца од октобра 1999. године до 9. октобра 2002. године кад се је иселио. Кроз спорни период у тужиочевој кући становала су и друга лица. Свјedoкиња С. В., која станује преко пута тужиочеве куће, навела је у свом исказу од 8. априла 2003. године да се ради „о великој кући“ и да је „било пуно људи који су у њој боравили, а након тога у истој је повремено боравило 4 до 5 породица у исто вријеме“. У допису Министарства за ..., Одсјек Г. број 05/1-111/1 од 3.4.2002. године помињу се С. Д., „расељено

лице из Б., са сином“ да користи „једну просторију у поткровљу са заједничком употребом купатила и кухиње“, као и „П. Т., расељено лице из Д.“, те да „још три породице за које није утврђен статус користе предметну имовину“ али да „исти нису затечени у објекту“. Према ранијем поменутом допису истог Министарства П. Т. се је иселио из тужиочеве куће у јуну 2002. године, док је „С. Д. ... у процесу обезбјеђења алтернативног смјештаја“ уз напомену да су оба ова лица користила „предметну непокретност од 10. мјесеца 1999. године“. Осим за Н. Ђ., суду није достављено ниједно друго рјешење тужене о додјели тужиочеве куће на коришћење избјеглицама или расељеним лицима. Тужилац је поднио 31. јула 2001. године захтјев туженој (Министарству за ... РС, Одсјек Г.) за враћање спорних непокретности као напуштене имовине. У току поступка вођеног по том захтјеву састављен је у име тужене записник од 15. јула 2002. године у коме је константовано да су привремени корисници тужиочеве куће „1. С. Д. из Б.“ (вјероватно С., а не С.1) и „2. Н. Ђ. из С. Г.“ који се „нису одазвали на позив за 15.07.2002. године“. Рјешењима тужене број 05-050-11-268 од 18.7.2002. године тужиоцу је враћена у „власништво-посјед напуштена имовина: кућа, двориште и зграде“; тадашњим корисницима „предметних непокретности“ Н. Ђ. и С. Д., као и члановима њиховог породичног домаћинства престало је тим рјешењима право коришћења наведених непокретности па су они обавезани да ослободе „исте... од лица и својих ствари у року од 15 дана од дана достављања рјешења“, без права на алтернативни смјештај. Према биљешци на рјешењима тужилац је ушао у посјед своје имовине коју је користио Н. Ђ. на дан 9. октобра 2002. године, а у посјед дијела куће који је уживала С. Д. са породицом - 21. новембра 2002. године. Саслушан као странка на рочишту од 27. фебруара 2007. године, тужилац је изјавио да се је кућа састојала из три етажe, да су у кући могле да истовремено бораве четири породице, да се је кирија у просјеку кретала 300,00-400,00 КМ мјесечно и да би могао да оствари закупнину од 1.200,00 до 1.500,00 КМ мјесечно да је кућу издавао у закуп у цјелини. За спорни период од 1. новембра 1999. године до 22. маја 2002. године тражио је накнаду штете у висини закупнине од 1.800,00 КМ мјесечно (према уговору о закупу са б. снагама из састава СФОР-а), односно укупно 55.800,00 КМ. Свједокиња М. Б., тужиочева супруга, изјавила је на рочишту од 3. марта 2003. године да би „данас... предметну кућу издавала по мјесечној закупнини колико Министарство за ... плаћа алтернативни смјештај а то је 300,00-400,00 КМ по породици, што значи укупно око 1.600,00 КМ за цијелу кућу“. На рочишту одржаном 8. априла 2003. године свједокиња С. В. је поред осталог навела „да у сусједству један комшија издаје спрат куће за 300 КМ мјесечно“, а стан без гријања-за 250,00 КМ мјесечно. Тужилац је изјавио да је у реновирање куће уложио 55.800,00 КМ и да намјерава да је прода.

Првостепени суд је закључио да је тужена, с обзиром на члан 1. Закона о престанку примјене Закона о коришћењу напуштене имовине у обиму у којем је тада био на снази („Службени гласник РС“, број 38/98, 41/98-исправка и 12/99) додјеливала тужиочеву кућу на привремено коришћење трећим лицима без правног основа, ван периода који је прописан том законском одредбом. Поменути закон који даје овакво овлашћење туженој, не односи се на спорно временско раздобље од 1. новембра 1999. године до 22. маја 2002. године. Ради тога, тужена је одговорна тужиоцу за штету коју је он претрпио, у смислу члана 155. Закона о облигационим односима у обиму у којем је тада био на снази

(„Службени лист СФРЈ“, број 29/78, 39/85, 45789 и 57/89 и „Службени гласник РС“, број 17/93 и 3/96, у даљем тексту: ЗОО). Штета се састоји од изгубљене добити коју би тужилац могао основано очекивати издавањем куће у закуп, према редовном току ствари и посебним околностима, да није био у томе спријечен радњама тужене (члан 189. став 3. ЗОО). Износ накнаде од 1.800,00 КМ мјесечно превисоко је постављен. Свјedoци су се изјаснили да је просјечна закупнина за стан у Г. износила између 300 и 400 КМ мјесечно. Првостепени суд је „обавезао тужену на накнаду штете у износу од 19.800 КМ, налазећи да се предметна кућа тужитеља користила од стана двије породице како је утврђено записником од 15.07.2002. године“. Пресудом првостепеног суда тужилац је одбијен са осталим дијелом („вишком“) тужбеног захтјева.

Другостепени суд је прихватио схватање првостепеног суда о одговорности тужене за штету причињену тужиоцу. У другостепеној пресуди је међутим истакнуто да тужиоцу није познато да ли су остале породице, осим породице Н. Ђ., усељене у његову кућу на основу рјешења тужене, те да он није доказао „колико је лица односно породица тужена уселила у његову кућу и колико су станова и етажа користили, те колико је станова могао да изда“. Осим тога „није доказано од када је С. користила стан у тужиочевој кући, да ли исти стан са породицом Ђ. или посебно други стан“, па се „има узети доказаним да би у сваком случају тужилац био спријечен да изда најмање један стан“. Пошто су „саслушани свјedoци изјавили да је уобичајена закупнина на том подручју и у непосредном сусједству тужиоца била 300,00 КМ, то је тужиоцу ваљало признати изгубљену мјесечну закупнину у том износу“ (укупно 9.600,00 КМ за 32 мјесеца, према обрачуну другостепеног суда). Одлука о камати у другостепеној пресуди заснована је на одредби члана 279. став 3. ЗОО с обзиром да је тужилац у тужби, поднесеној првостепеном суду 12. јула 2001. године, тражио накнаду штете у износу од 37.800,00 КМ, а на рочишту од 22. маја 2002. године тужбени захтјев повећао за још 18.000,00 КМ.

Схватање другостепеног суда је правилно.

Ревизије нису основане.

Тужена, како то произилази из чињеничних утврђења и правних схватања нижестепених судова, није била овлашћена да поједине стамбене јединице у тужиочевој кући издаје као привремени смјештај избјеглицама и расељеним лицима у току спорног периода од 1. новембра 1999. године до 22. маја 2002. године. Према одредби члана 3. став 1. Закона о основним својинскоправним односима у обиму у којем се је тада примјењивао у Републици Српској („Службени лист СФРЈ“, број 6/80 и 36/90, у даљем тексту: ЗОСПО), власник има право да своју ствар држи, да се њоме користи и да њоме располаже у границама одређеним законом (издавање куће у закуп је вид располагања, у смислу наведеног прописа). „Свако је дужан“ (дакле, и тужена!) „да се уздржава од повреда права својине другог лица“ (члан 3. став 2. ЗОСПО). Тиме што је неовлашћено издавала кућу тужиоца, односно њен дио, на привремено коришћење трећим лицима, тужена је проузроковала тужиоцу штету у виду измакле користи (члан 182. став 1. у вези са чланом 189. став 1. и 3. ЗОО) па је дужна да ту штету и накнади (члан 185. став 2. у вези са чланом 190. истог закона). Из утврђеног чињеничног стања произилази да је више

породица истовремено користило тужиочеву кућу. Тужена је међутим, само за једну од њих, тј. за породицу Н. Ђ., донијела рјешење о додјели на привремено коришћење број 05-050-11-сл. од 19.10.1999. године. Ова четворочлана породица користила је дио тужиочеве куће (по редовном току ствари-један стан у тој кући) од октобра 1999. године до 9. октобра 2002. године, како то произилази из већ поменутог дописа од 17.10.2002. године, дакле, кроз цио спорни период. Прихватљив је закључак нижестепених судова, заснован на исказима свједока, да је просјечна закупнина за један стан у спорном периоду у крају гдје се налази тужиочева кућа износила 300,00 КМ мјесечно, односно 9.600,00 КМ за 32 мјесеца спорног периода, колико је тужиоцу и досуђено другостепеном пресудом. Одлука о камати заснована је на правилној примјени члана 279. став 3. ЗОО.

Нижестепени судови су додуше, утврдили да су тужиочеву кућу користиле и друге породице у временском раздобљу за које тужилац захтијева накнаду штете. Током поступка није међутим, доказано у смислу члана 7. став 1. у вези са чланом 123. став 1. ЗПП, да је тужена издала и тим лицима рјешење о привременом коришћењу куће, као што је то био случај са породицом Н. Ђ. Одатле произилази закључак да су та остала лица бесправни корисници тужиочеве зграде, па тужена није одговорна тужиоцу за штету проузроковану коришћењем његове куће од тих лица. Због тога је, и по оцјени овог суда, тужилац другостепеном пресудом правилно одбијен с тужбеним захтјевом преко досуђеног износа.

У вези ревизионих навода странака потребно је указати на слиједеће.

1. Другостепени суд није починио повреде одредаба парничног поступка из члана 209. у вези са чланом 8. ЗПП, нити је постојао оправдан разлог да се пред тим судом отвара расправа да би се „појасниле одређене нејасноће везано за овај предмет“, како је то истакао тужилац у својој ревизији, а да при томе није навео о којим се конкретно нејасноћама ради.

2. Тужена није „у породичну кућу тужитеља незаконито уселила четири породице“, него само једну од њих, о чему је већ било ријечи. Ово и уз уважавање навода тужиочеве ревизије „да у породичној кући тужитеља има четири стана“ (само је један од тих станова додјељен на привремено коришћење рјешењем тужене, а за остале станове то није доказано; терет доказивања ових навода лежао је на тужиоцу с обзиром на поменуте одредбе чланова 7. став 1. и 123. став 1. ЗПП).

3. Другостепени суд није неправилно примјенио одредбе ЗПП-а на које се указује у ревизији.

4. Ревизијом тужиоца побија се у суштини утврђено чињенично стање, што је у поступку по ревизији искључено (члан 240. став 2. ЗПП).

5. Неприхватљиви су и ревизиони наводи тужене „да тужитељ није доказао ни основ ни висину тужбеног захтјева“, да „одређивање висине закупнине од стране Окружног суда на бази изјава свједока (и то предложених од стране тужитеља) никако не може бити мјерило“, односно да се „висина

закупнине... може одређивати обзиром на локацију, зону у којој се налази простор, снадбјевеност водом, канализацијом и сл.". Према одредби члана 7. став 1. ЗПП странке су дужне да изнесу све чињенице на којима заснивају своје тужбене захтјеве и да изводе доказе којима се утврђују те чињенице. Свјedoци су једно од доказних средстава (чланови 137. до 146. ЗПП). Они су дужни да се пред судом изјасне о чињеницама које су им познате, а које су битне за пресуђење, укључујући и висину закупнине у овом спору. Током поступка није било сметњи да и тужена с своје стране предложи извођење доказа о чињеницама које се наводе у њеној ревизији.

6. Нису основани ни наводи тужене о томе да је додјелом стана на привремено коришћење избјегличкој породици она настојала да заштити тужиочеву кућу. Пошто је тужилац власник те куће, тужена није имала овлашћење да је издаје трећим лицима, али ни обавезу да је штити од девастирања, оштећења или уништења.

7. Околности које се наводе у ревизији тужене као што су демонстрације, одлазак СФОР-а, напад НАТО-а на СРЈ, огорченост становништва, нарочито расељених лица и избјеглица, нису битне за одлучивање у овом парничном поступку.

Из реченог произилази да другостепена пресуда нема недостатака на које указују ревиденти, односно на које овај суд пази по службеној дужности. Досљедно томе, ревизије парничних странака су одбијене као неосноване (члан 248. у вези са чланом 241. ЗПП).

Предсједник вијећа
Петар Бајић

За тачност отправка овјерава
Руководилац судске писарне
Амила Подрашчић